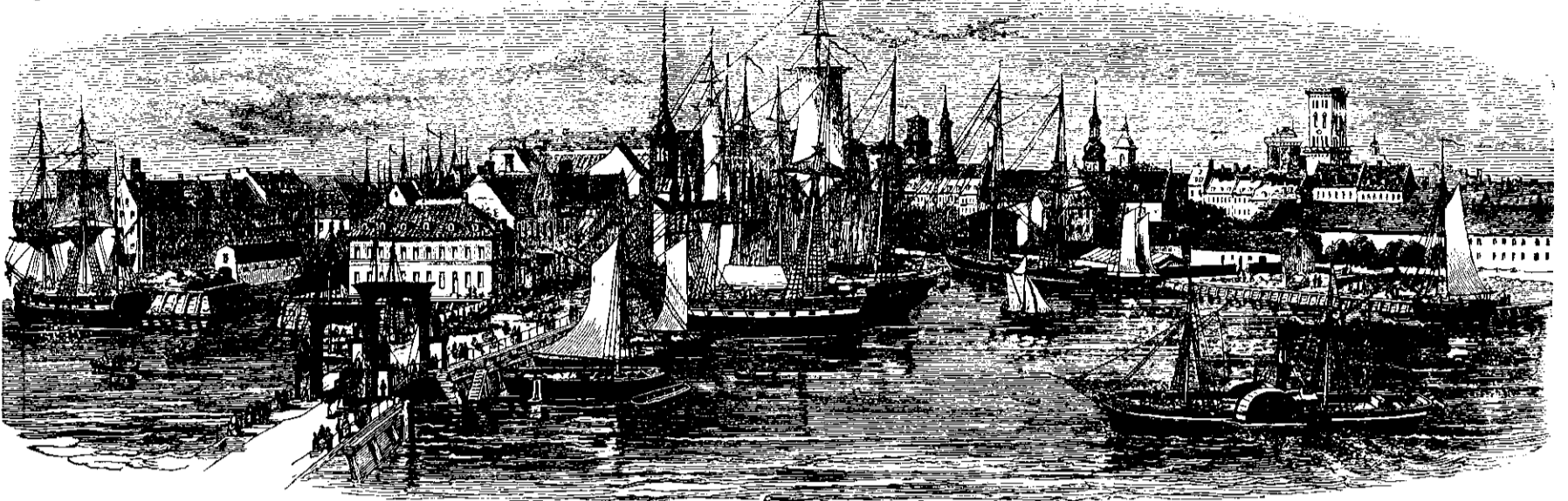

Illustreret Tidende.

Nr. 23.]

Udkommer hver Søndag.

Kjøbenhavn den 4. Marts 1860.

2 Rdlr. Kvartalet.

[1te Bind.

Indhold.

Hans Lassen Martensen. — Jndlandet. — Uelandet. — Labrador, af Chr. S. Kalckar. — Kalkthoved. — Engelholm. — Et Besøg paa Halligen Hooge. — Meddelelser af blandt Jndhold. — C. E. F. Weyse.

Hans Lassen Martensen.

Denne Mand, som nu blandt vort Fædrelands Geistlige indtager den første Plads, og blandt Videnskabens Dykere i Almindelighed en meget betydelig, er født den 19de August 1808 i Glensborg, hvor hans Fader var Skipper. Familien flyttede 1817 til Kjøbenhavn, hvor Martensen anbragtes i det v. Westenske Institut; kort efter Faderens tidlige Død gik han over til Metropolitanskolen, og tilbragte her de sidste 4 Aar af sin Forberedelse til Universitetet. Hans værdige Moder satte, trods høist indskrænkede Aar, Sønnens videnskabelige Opdragelse igjennem, og det er interessant at tænke sig ind i dette stille Liv med dens Frygt og Forhaabninger, disse Forhaabninger, som Fremtiden saa rigelig skulde retfærdiggjøre. I 1827 tog Martensen Artium, det følgende Aar 2den Examen og 1832 theologisk Attestats, samtlige Examinier med Universitetets Udmærkelse. Hans Ungdomstid var en Forberedelsens, Udsaugelsens Tid, et comtemplativt, indadvendt Liv, fuldt af ydre No, men ogsaa af indre Kamp og Anføgtelse. Allerede før han blev Student, bragte den grundtvig-clausenke Strid Gjæring i det ungdommelige religiøse Genmyt, en Gjæring, der vedvarede gjennem hans første Studenteraar, i hvilken Tid han ogsaa modtog betydningsfulde Impulser gjennem Sibberns Forelæsninger, saavel som gjennem Wynsters Prædikener og Skrifter. Af vækkende Indflydelse paa ham var i denne Periode Læsningen af Steffens, som dengang stod i sin Virksomheds højeste Flor; men neppe har Noget været af den Betydning for Martensens hele Udvikling, som Studiet af Schleiermacher, hvem han personlig lærte at kende og hørte prædike i Kjøbenhavn 1833, — og Hegel, hvis System mægtigt greb ham, idet han oplod ham en heel ny Tænkverden. Den hegeliske Philosophi var just paa den Tid ved J. L. Heiberg bleven indført i den danske Literatur.

Men Martensens Aand fik snart Leilighed til at udvikle sig ylbligere baade i udvortes og indvortes Henseende, da det i Efteraaret 1834 blev ham muligt at foretage en Udenlandsreise. Han foretog den i Selskab med sin Ven Prof. juris Bornemann, og var borte i 2 Aar. Den første Vinter tilbragtes fornemmelig i Berlin; her sluttede han sig til Steffens, ligesom han ogsaa her plejede omhyggelig Omgang med Marheinecke. Af Rejsens øvrige Hovedpunkter fremhæves Heidelberg, hvor Martensen levede hele Sommeren 1835 og til hvis væsentligste Erindringer høre hans Studier under og øvrige nære Forhold til Daub. Vinteren derpaa dvælede han i München, fordybende sig i dette Steds rige Skatte af Kunst og Videnskab, hvilken sidste repræsenteredes af Schelling og den kristelige Religionsphilosoph Frants Baader. I Wien indgik han et fortroligt Venkab med Digteren Lenau, og skrev her paa Tydsk om dennes „Faust“, (hvilken Afhandling senere er oversat paa Dansk og findes indrykket i Heibergs „Perseus“ 1837); og Lenau satte saa stor Pris paa Martensens Venkab, at han senere dedicerede denne sin „Savonarola“. Fra Wien gik Martensen til Paris, hvor han benyt-

tede de Statte, som Biblioteket frembød for Studiet af Middelalderens Theologi. Af andre Erindringer fra dette Ophold fremhæves, at Martensen her stiftede det første personlige Bekjendtskab med vor berømte J. L. Heiberg, et Bekjendtskab, der senere fortsattes og uddannedes til et nøie Venkab.

Efter sin Hjemkomst fra Ulandet i Efteraaret 1836 udarbejdede han sin Disputats for Licentiatgraden: „Selvbevidsthedens Autonomi“, som han forsvarede og udgav 1837. Dette Skrift gjorde overordentlig Opmærksomhed; men paa Grund af den dengang endnu nye philosophiske Terminologi, som Martensen optog, var den kun tilgængelig for de Jndviede. Da dette Nye imidlertid snart gjennemtrængte den yngre Studenterverden, kan man ikke desto mindre kalde „Selvbevidsthedens Autonomi“ Begyndelsen til en ny Theologi hertilands, idet den forholder sig polemisk til den daværende Dogmatik, der gjorde Religionen afhængig af Speculationen, medens Martensen i dette Skrift og altid senere, ifølge et sandt kristelig-mystisk Element, som gaar igjennem al hans videnskabelige Virken, gaar ud fra Troen som Forudsætning for al kristelig Erkjendelse (credo ut intelligam). Med Hensyn til Martensens egen Udviklingshistorie er dette Værk betydningsfuldt derved, at det antyder hans følgende Retning, der har fundet sit fuldstændigste Udtryk

i hans 1849 udgivne Dogmatik. Dette Værk viser tilfulde, at Hegelianismen for Martensen selv kun var Gjennemgangspunkt og Midde for Udbannelsen af en selvstændig theologisk Anskuelse, der har sit Udspring fra en heel anden, fra Troens Kirke. „Selvbevidsthedens Autonomi“ udkom først paa Latin, dernæst paa Dansk, og har senere, oversat paa Tydsk, vakt megen Opmærksomhed og Anerkjendelse i Tydskland.

I Aaret 1838 erholdt Martensen Ansættelse som Lector i Theologien, og det overdroges ham efter Professor Poul Møllers Død at holde Forelæsninger til 2den Examen over Moralphilosophien. I 1840 blev han extraordinair Professor. Universitetet aabnede Martensen en ny og kjær Virksomhed, og han kastede sig over den med Iver, Kjærlighed og den Lykke, som under Guds Bistand altid følger Dydighed, Talentet og den rene Villie. — I Aarene fra 1838—45, da han tilføjede blev Hofprædikant, levede Martensen saa at sige for Universitetet og har i denne Stilling udøvet en gennemgribende Indflydelse paa det theologiske Studium. Hans paa eengang grundige og klare, aandrige og vækkende, dybsindige kristelige Foredrag samlede en overordentlig talrig Kreds af yngre og ældre Tilhørere, og gjennem en Række af Forberedelser og Forarbejder stred han consequent frem til sit Systems Afslutning, der betegnes ved Dogmatikens Udgivelse.

Hans Lassen Martensen.

Sjællands Biskop, C. af D. D. M.

Dette biographiske Omrids er væsentlig givet efter „Dansk Pantheon.“